

„Průzkum mykoflóry zaměřený na vzácnější a ohrožené druhy makromycetů včetně inventarizace ve vybraných chráněných územích a vyhodnocení výsledků“ v r. 2010

*** grant hlavního města Prahy, pro oblast životního prostředí 2009**

ke dni 31. prosince 2010

řešitel Česká mykologická společnost

Houby tvoří nedílnou součást veškerých biotopů a rostou prakticky na všech místech, a to i tam, kde by je laická veřejnost naprosto neočekávala. Přitom mnohé z nich lze nalézt nejen v přirozených lesních společenstvech, ale také v parcích v samém centru města, na sídlištích nebo na malých travnatých pásích podél cest. V Praze se tak díky rozličnosti těchto biotopů vyskytuje celá řada hub a celková druhová biodiverzita tak má velký potenciál. Ten je podpořen i různým podložím, relativně příznivým klimatem, vč. přítomnosti vodních toků i určitým (byť omezeným) výškovým profilem. Za negativní vliv samozřejmě lze považovat znečištění města, kdy na znečištění citlivé druhy se zde prakticky nevyskytují.

Na sledování hub mají velký vliv klimatické podmínky – množství i druhová pestrost závisí na konkrétní lokalitě zejména na třech hlavních faktorech: vodě, teplotě a větru. Houba, aby vytvořila plodnice, potřebuje ke svému růstu po určité období specifickou vlhkost a příznivou teplotu. Je-li moc teplo, voda se vypaří, je-li naopak moc chladno, růst houby se rovněž zastaví. Vítr je samozřejmě vnímán velmi negativně, jelikož vysušuje povrch půdy a mnohdy v případě narušení pokryvu může způsobit i zánik podhoubí. Čím více jsou klimatické podmínky ideální a trvají delší dobu, tím je fruktifikace hub příznivější.

Rok 2010 byl z hlediska fruktifikace hub v Praze průměrný. Celkovou bilanci v tomto období vylepšila druhá polovina června a zejména srpen a polovina září, kdy houby (včetně mnoha vzácných druhů) rostly vydatně prakticky na celém území ČR, vč. Prahy.

S ohledem na klimatické podmínky a nepravidelnou fruktifikaci plodnic hub je žádoucí, aby výzkum na sledovaných lokalitách probíhal minimálně 5-7 let. Hlavním zdrojem dat jsou cílené exkurze. Dalšími důležitými zdroji dat jsou podchycené nálezy z poradny a z pražských přednášek.

Součástí vyhodnocení zjištěných druhů hub je upozornění na chráněné druhy hub, a to druhy zákonem chráněné, resp. uvedené ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., a druhy uvedené v Červeném seznamu hub (makromycetů) ČR, podle kterého můžeme více zjištěných druhů přesněji ochrannářsky klasifikovat a zejména zhodnotit jednotlivé lokality z hlediska důvodů jejich cennosti a případné ochrany.



Penízovka sametonohá - Flammulina velutipes
Obora v Uhříněvsi - 28.2.2010 - foto J.Burel



Pečárka Bohusova – Agaricus bohusii
Obora v Uhříněvsi - 12.7.2010 - foto J.Burel

Zvláště chráněné druhy dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. MŽP ČR:

Holubinka olšinná – *Russula alnetorum*, lanýž letní – *Tuber aestivum* a kukmák dřevní – *Volvariella caesiotincta* - **celkem 3 druhy.**



Lanýž letní - *Tuber aestivum*
Chuchelský háj - 17.6.2010 - foto J.Burel

Druhy uvedené v Červeném seznamu hub (makromycetů) ČR (2006):

Mísenka oranžová – *Aleuria aurantia*, muchomůrka ježatohlavá – *Amanita echinocephala*, muchomůrka olšová – *Amanita friabilis*, hřib pružný – *Aureoboletus gentilis*, hřib bronzový – *Boletus aereus*, hřib plavý – *Boletus impolitus*, hřib nachový – *Boletus rhodoxanthus*, hřib mokřadní – *Boletus ripariellus*, hřib satan – *Boletus satanas*, čirůvka broskvová – *Calocybe persicolor*, kyjovečka krásná – *Clavulinopsis laeticolor*, pavučinec olšový – *Cortinarius alnetorum*, pavučinec hezoučkový – *Cortinarius bibulus*, pavučinec skořicově žlutý – *Cortinarius cinnamomeoluteus*, pavučinec chřapáčovitý – *Cortinarius helvelloides*, pavučinec černošupinatý – *Cortinarius melanotus*, bedla Bucknallova – *Cystolepiota bucknallii*, závojenka sítinová – *Entoloma juncinum*, kržatka zrnitá – *Flammulaster granulatus*, hvězdovka vakovitá – *Geastrum saccatum*, trsnatec lupenitý – *Grifola frondosa*, kališník žebernatý – *Helvella costifera*, stopečka pýřitá – *Helvella macropus*, voskovka vosková – *Hygrocybe ceracea*, voskovka šarlatová – *Hygrocybe coccinea*, voskovka luční – *Hygrocybe pratensis*, voskovka granátová – *Hygrocybe punicea*, vláknice Bresadolova – *Inocybe bresadolae*, vláknice štetinatá – *Inocybe hystrix*, ryzec sazový – *Lactarius fuliginosus*, ryzec Maireův – *Lactarius mairei*, ryzec strakatý – *Lactarius musteus*, ryzec nálevkovitý – *Lactarius omphaliformis*, ryzec křídlatovýtrusý – *Lactarius pterosporus*, ryzec pásovaný – *Lactarius zonarius*, kozák dubový – *Leccinum crocipodium*, kozák bílý – *Leccinum holopus*, kozák barvoměnný – *Leccinum variicolor*, houžovec medvědí – *Lentinellus ursinus*, líha kouřová – *Lyophyllum leucophaeatum*, bedla Konrádova – *Macrolepiota konradii*, pórnatka chlebová – *Penniopria medulla-panis*, řasnatka síromléčná – *Peziza succosa*, šupinovka ježatá – *Pholiota squarrosoides*, hlíva hnízdovitá – *Phyllostopsis nidulans*, štitovka šarlatová – *Pluteus aurantiorugosus*, štitovka bílá – *Pluteus pellitus*, štitovka Thomsonova – *Pluteus thomsonii*, kuřátka zbíhající – *Ramaria decurrens*, holubinka habrová – *Russula carpini*, holubinka olšinná – *Russula alnetorum*, holubinka hnědofialová – *Russula brunneoviolacea*, holubinka buková – *Russula faginea*, holubinka štíhlá – *Russula gracillima*, holubinka broskvová – *Russula persicina*, holubinka rašelíniková – *Russula sphagnophila*, holubinka mdlá – *Russula veteriosa*, bránovitka přezkatá – *Steccherinum oreophilum*, límčovka natřená – *Stropharia inuncta*, zvonkovka žlutavá – *Tarzetta catinus*, líha páchnoucí – *Tephrocybe rancida*, čirůvka kroužkatá – *Tricholoma cingulatum*, čirůvka vláknovitá – *Tricholoma inocybeoides*, čirůvka modřínová – *Tricholoma psammopus*, zvoneček pohárkovitý – *Urnulla craterium*, kukmák dřevní – *Volvariella caesiotincta* a kukmák Taylorův – *Volvariella taylorii* - **celkem 67 druhů.**



Ryzec křídlatovýtrusý – Lactarius pterosporus
Chuchelský háj – 9.8.2010 - foto J.Burel



Řasnatka síromléčná – Peziza succosa
Chuchelský háj – 17.6.2010 - foto J.Burel



Hřib plavý – Boletus impolitus
Chuchelský háj – 9.8.2010 - foto J.Burel



Hřib pružný – Aureoboletus gentilis
Chuchelský háj - 17.8.2010 - foto J.Burel

Z nebezpečných jedovatých hub byly nalezeny:

Muchomůrka zelená – *Amanita phalloides* (smrtelně jedovatá houba byla nalezena v Chuchelském háji a v PP Prameniště Blatovského potoka a okolí), muchomůrka tygrovaná – *Amanita pantherina*, hřib satan – *Boletus satanas* (zaznamenaný nejen v Chuchli, ale i v Radotíně), strmělka listomilná – *Clitocybe phyllophilla*, vláknice Patouillardova (začervenalá) – *Inocybe erubescens* (ale i další jedovaté vláknice), třepenitka svazčitá – *Hypholoma fasciculare* a helmovka narůžovělá – *Mycena rosea*. Z dalších pak běžná pečárka zápašná – *Agaricus xanthodermus* a bedla česká (zahradní) – *Chlorophyllum brunneum*, tj. druhy vyvolávající slabší otravy, muchomůrka slámožlutá – *Amanita gemmata* (v Krčském lese) či čirůvka sírožlutá – *Tricholoma sulphureum*. Na několika místech byl zaznamenan i hnojník inkoustový – *Coprinus atramentarius*, který je jedlý, ale nesmí se na něj pít alkohol, protože v kombinaci s ním způsobuje antabudsový efekt.



Vláknice Patouillardova - Inocybe erubescens
Chuchelský háj - 17.6.2010 - foto J.Burel

Blíže byly sledovány lokality

PR Chuchelský háj

Lokalita je dlouhodobě mykologicky sledována, vyskytuje se na ní velké množství hub, včetně zákonem chráněných druhů a druhů uvedených v červeném seznamu hub. Nejvýznamnějšími nalezenými houbami v roce 2010 byly nálezy - lanýže letního – *Tuber aestivum* a kukmáku dřevního – *Volvariella caesiointincta* (oba zvláště chráněné druhy dle vyhlášky č. 395/1992 Sb.), hříbu purpurového (nachového) – *Boletus rhodoxanthus*, chřapáče žebernatého – *Helvella costifera* a urničky pohárové – *Urnula craterium* (všechny kriticky ohrožené druhy dle Červeném seznamu hub /makromycetů/ ČR), lišáku bílého – *Hydnum albidum* (první nález tohoto druhu v ČR), ouška podivuhodného – *Otidea mirabilis* (druhá lokalita v Praze, šestá v ČR) a výrazně chlupatého ryzce Maireova – *Lactarius mairei*.



Zvoneček pohárkovitý – *Urnula craterium*
Chuchelský háj - 28.3.2010 - foto J.Burel



Vláknice Bresadolova – *Inocybe bresadolae*
Chuchelský háj - 17.6.2010 - foto J.Burel



Ryzec Maireův – *Lactarius mairei*
Chuchelský háj - 17.8.2010 - foto J.Burel



Chřapáč žebernatý – *Helvella costifera*
Chuchelský háj - 17.6.2010 - foto J.Burel



Lišák bílý – *Hydnum albidum*
Chuchelský háj - 4.10.2010 - foto J.Burel



Ouško podivuhodné – *Otidea mirabilis*
Chuchelský háj - 17.8.2010 - foto J.Burel

PP Prameniště Blatovského potoka a okolí

Lokalita je dlouhodobě sledována Ing. Landou. V roce 2010 byla sledována včetně širšího okolí vymezeného západně od Klánovic, severně od železniční trati, východně od Blatovské hájovny a jižně od hájovny Nové Dvory velmi intenzivně v létě a na podzim, od 20.6. do 17.11. prakticky denně a bylo zde díky tomu nalezeno a určeno 550 druhů, z toho 37 druhů uvedených v červeném seznamu. Nejvzácnější mezi nimi je límcovka natřená – *Stropharia inuncta* a vláknice štětinatá – *Inocybe hystrix* (kriticky ohrožené druhy dle červeného seznamu), holubinka olšinná – *Russula alnetorum* (zákonem chráněný druh), muchomůrka olšová – *Amanita friabilis*, pavučinec olšový – *Cortinarius alnetorum*, pavučinec chřapáčovitý – *Cortinarius helvelloides*, houžovec medvědí – *Lentinellus ursinus*, líha kouřová – *Lyophyllum leucophaeatum*, štitovka Thomsonova – *Pluteus thomsonii*, bránovítka přezkatá – *Steccherinum oreophilum*, ryzec strakatý – *Lactarius musteus* a holubinka hnědofialová – *Russula brunneoviolacea* (všechny v kategorii ohrožený druh).

Lokalita je význačná mykorhizními druhy vázanými na tento podmáčený až rašelinný biotop, jako pavučinec hezoučkový – *Cortinarius bibulus*, pavučinec skořicově žlutý – *Cortinarius cinnamomeoluteus*, ryzec nálevkovitý – *Lactarius omphaliformis*, kozák bílý – *Leccinum holopus*, kozák barvoměnný – *Leccinum variicolor*, holubinka rašeliníková – *Russula sphagnophila* a hřib mokřadní – *Boletus ripariellus*.

Ze saprotrofních dalších druhů byly nalezeny mj. čirůvka broskvová – *Calocybe persicolor*, štitovka šarlatová – *Pluteus aurantiorugosus* a štitovka bílá – *Pluteus pellitus*.

Údolí Pitkovického potoka

Na lokalitě byl potvrzen růst hub z minulosti, mnoho nových druhů nebylo nalezeno (bohužel v době enormního růstu hub nebyla na lokalitu podniknuta exkurze). V údolí Pitkovického potoka výrazným způsobem převládají saprotrofní druhy hub, což bylo potvrzeno i v roce 2010. Nalezena byla pečárka ovčí – *Agaricus arvensis*, helmovka hnědobřítá – *Mycena olivaceomarginata*, žilnatka oranžová – *Phlebia radiata*, pařezník pozdní – *Panellus serotinus* a pařezník obecný – *Panellus stipticus*. Vzácné mykorhizní druhy nebyly zaznamenány, nejvýznamnějšími nálezy pak je kržatka oděná – *Naucoria melinoides* a lakovka statná – *Laccaria proxima*.

Závěr

Průzkum růstu velkých hub v Praze členy České mykologické společnosti (za podpory Magistrátu hl.m.Prahy) pokračoval i v roce 2010. Bylo sledováno v rámci možností celé území Prahy, zahrnující nejen chráněná území. Růst hub v roce 2010 byl ovlivněn příznivým klimatem zejména v druhé polovině června, v srpnu a v první polovině září.

V roce 2010 byly nalezeny 3 zvláště chráněné druhy dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. MŽP ČR a 67 druhů uvedených v Červeném seznamu hub (makromycetů) ČR. Kromě toho byl nalezen lišák bílý – *Hydnum albidum*, nový druh pro mykofloru ČR. Celkem bylo zaznamenáno a určeno 720 druhů (taxonů), tabulka obsahuje 1789 položek (nálezy).

Data z výzkumu pražských makromycetů mohou, kromě aktuálních ochranných účelů a využití managementem, sloužit i jako signální i historická informace pro různá použití. K dispozici jsou kromě zpracovatele také zadavateli (Magistrátu hlavního města Prahy), AOPK a odborné i houbařské veřejnosti.